

KATARZYNA TOKARZ

ZAJĘCIA, WARSZTATY I SPOTKANIA ORGANIZOWANE W BIBLIOTECE SUSKIEJ IM. DRA MICHAŁA ŻMIGRODZKIEGO W LATACH 1989-2011

Artykuł składa się z czterech części. W pierwszej zdefiniowałam formy imprezowe, takie m.in. jak: opowiadania, czytanie bajek, prelekcje, zajęcia plastyczne, spotkania autorskie i kluby zainteresowań. W drugiej opisałam działalność kulturalną Biblioteki Suskiej, na którą składały się cieszące się największą frekwencją zajęcia i imprezy dla dzieci i młodzieży, organizowane w ramach m.in. *Wakacji w bibliotece*, bali karnawałowych, wieczorów poezji, imprez słowno-muzycznych, prelekcji, wykładów, odczytów i teatru. W trzeciej części opisałam spotkania autorskie, a w czwartej przedstawiłam działalność istniejącego przy bibliotece Klubu Miłośników Fantastyki.

ZAJĘCIA, WARSZTATY I SPOTKANIA – TEORIA

Biblioteka jest doskonałym miejscem na czytanie bajek dzieciom.

Nigdy nie jest za późno, aby rozpocząć czytanie na głos. Nie wymaga ono żadnych kosztów oprócz dobrego przygotowania osoby czytającej. Jest formą do podjęcia „na poczekaniu”, wypełnieniem każdej wolnej chwili, w każdym miejscu. Podczas czytania ważny jest kontakt ze słuchaczami, fakt bycia razem, wspólnego jej przeżywania¹.

Głośne czytanie jest niezbędne dla dzieci, które jeszcze tego nie potrafią, dla tych, które dopiero uczą się czytać, a także dla dzieci, które już opanowały tę umiejętność. Tym ostatnim głośne czytanie pomaga przejść przez czytelniczy kryzys, gdy książki łatwe już przeczytały, a te ciekawsze wymagają większego wysiłku. Długość czytania należy zawsze dostosować do możliwości słuchaczy².

Z kolei formy parateatralne prowadzone w bibliotekach mają swoją tradycję i literaturę metodyczną. Realizuje się je w dwóch konwencjach artystycznych: jako przedstawienia lalkowe lub jako inscenizowane z udziałem aktorów formy dramatyczne. Działania

¹ G. Lewandowicz-Nosal, *Biblioteki dla dzieci wczoraj i dziś*, Warszawa 2008, s. 64.

² Tamże, s. 64.

parateatralne mogą stanowić oddzielną formę lub być integralną częścią seansu opowiadania, kiedy to np. przygotowana przez bibliotekarkę lalka pacynka może wspomagać narratora. W bibliotekach wystawiane są bajki, baśnie, legendy, a widownia z reguły nie jest starsza niż 10 lat. Zaletą form parateatralnych jest łatwość ich przygotowania. Dzieci przyjmują takie spektakle z wielkim entuzjazmem. Formy parateatralne poprzez swoją atrakcyjną prezentację literatury pozwalają bibliotekarzowi na przyciągnięcie publiczności do placówki. W szczególnych przypadkach dzieci mogą zostać włączone do spektaklu i jego przygotowania³.

Odmienną formą imprezową są organizowane w bibliotekach zajęcia plastyczne funkcjonujące jako samoistne formy pracy z czytelnikami dziecięcymi. Stanowią one integralną część seansów opowieści, głośnego czytania lub teatru. Działania tego rodzaju wymagają specyficznych kwalifikacji bibliotekarza, odpowiedniego lokalu oraz przygotowania kredek, farb i papieru. Celem organizowania zajęć plastycznych w bibliotekach jest urozmaicenie spotkań, które tam się odbywają, rozbudzenie wyobraźni dzieci oraz zainteresowanie ich treścią przeczytanych książek. Tematy prac dotyczą głównie poznanych wątków literackich: przedstawienie postaci głównych bohaterów, zilustrowanie najciekawszych scen z danych utworów lub wyobrażenie dalszego ciągu akcji wybranej książki. Dodajmy, że często z tej okazji organizuje się także konkursy na najlepsze prace⁴.

W bibliotekach organizowane są także spotkania autorskie z pisarzami i znanymi ludźmi. Autor powinien być czytelnikom dobrze znany, a samemu spotkaniu może towarzyszyć poświęcona tematycznie autorowi wystawa książek lub innych materiałów. Struktura klasycznego spotkania składa się z prezentacji (autoprezentacji) gościa, głośnego odczytania jego utworów, sesji pytań i odpowiedzi, a także składania autografów na czytelnicznych egzemplarzach. Do zalet spotkań autorskich należy zazwyczaj możliwość zapoznania słuchaczy ze szczegółami procesu postawiania dzieła literackiego oraz promocja samej biblioteki i utworów zaproszonego autora. Formy spotkaniowe przyjmują także postać prelekcji, na tematy dotyczące interesujących młodzież zagadnień.

Jedną z ciekawszych form pracy biblioteki bywają kluby zainteresowań. Zazwyczaj taka Grupa zintegrowana, dobrze współpracująca, może uczestniczyć w oferowanym programie przez dłuższy czas i taka kontynuacja udziału jest wysoce pożyteczna. Podstawę dłuższego współdziałania stanowią zwykle wspólne

³ M. Zając, *Promocja książki dziecięcej: podręcznik akademicki*, Warszawa 2000, s. 107-108.

⁴ Tamże, s. 110.

zainteresowania, zaspokajane właśnie w programie działań grupowych, zaś przy wielu spotkaniach zaspokajane w stopniu pogłębionym. Na tym polega tworzenie w bibliotekach, lub umożliwienie egzystencji, różnego rodzaju zespołów zainteresowań i klubów użytkowników. Trzeba im zapewnić miejsce lub formę spotkań oraz podstawy merytoryczne, a więc stosowne zaplecze informacyjne i czasem jeszcze udział specjalistów, znawców przedmiotu, w charakterze osób instruujących⁵.

W Bibliotece Suskiej w latach 1989-2011 zorganizowano 48 imprez dla dzieci, takich jak „Ferie z książką”, „Wakacje z książką”, bale karnawałowe; 14 prelekcji i odczytów, 40 wycieczek uczniów do biblioteki, 260 spotkań, na których bibliotekarze opowiadali i czytali dzieciom bajki, 20 imprez słowno-muzycznych, 8 teatryków kukielkowych, 4 wieczory poezji, 24 spotkania „Klubu Miłośników Fantastyki”, 6 spotkań autorskich, 50 warsztatów. Dzięki tej aktywnej działalności Biblioteka Suska znalazła się gronie finalistów ogólnopolskiego Programu Rozwoju Bibliotek. Dzięki temu mogła m.in. rozwijać i wzbogacać swoje formy działalności kulturalnej. Sam program ma na celu pomóc bibliotekom w małych miejscowościach przekształcić się w centra wiedzy i aktywności lokalnej.

Tabela1. Zajęcia, warsztaty i spotkania organizowane w Bibliotece Suskiej w latach 1989-2011.

Lp.	Formy działalności kulturalnej	Lata			
		1989 1994	1995-2000	2001-2006	2007-2011
3	Imprezy dla dzieci (Ferie z książką, Wakacje z książką, bale karnawałowe)	10	10	14	14
4	Wycieczki do biblioteki	17	9	7	7
5	Prelekcje, wykłady, odczyty	6	5	2	1
6	Opowiadanie i czytanie bajek	70	90	130	120
7	Imprezy słowno-muzyczne	2	2	5	3
8	Teatryki kukielkowe	10	12	3	1
9	Wieczory poezji	8	10	4	10

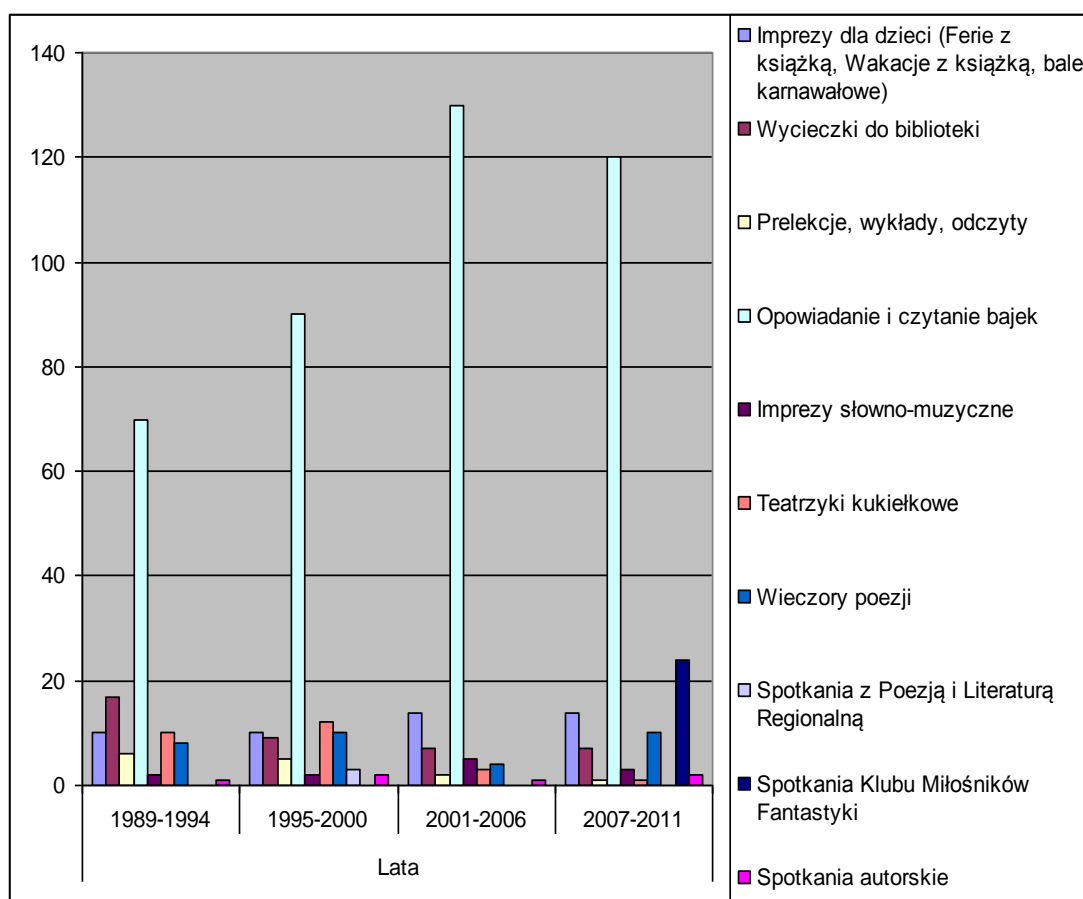
⁵ J. Wojciechowski, *Praca z użytkownikiem w bibliotece*, Warszawa 2000, s. 171.

10	Spotkania z Poezją i Literaturą Regionalną		3		
11	Spotkania Klubu Miłośników Fantastyki				24
12	Spotkania autorski	1	2	1	2

Źródło: opracowanie własne.

Z tabeli 1 wynika, że w Bibliotece Suskiej w latach 1989-1994 często organizowano spotkania, podczas których czytano i opowiadano dzieciom bajki. Najwięcej takich spotkań (130) zorganizowano w latach 2001-2006. W latach 2007-2011 zorganizowano także sporo szkoleń warsztatowych (34). Dane te ilustruje wykres 1.

Wykres 1. Zajęcia, warsztaty i spotkania organizowane w Bibliotece Suskiej w latach 1989-2011.

Źródło: opracowanie własne.

ZAJĘCIA, WARSZTATY I IMPREZY DLA DZIECI I MŁODZIEŻY W BIBLIOTECE SUSKIEJ

W oddziale dla dzieci prowadzone były różnego rodzaju zajęcia. Do najpopularniejszych należały: gry i zabawy czytelnicze, zajęcia edukacyjne - organizowane najczęściej w okresie zimowych ferii i letnich wakacji. Wychodząc naprzeciw potrzebom czytelniczym, biblioteka organizowała również zajęcia biblioteczne dla najmłodszych w przedszkolu.

Przykładowo w czasie ferii zimowych w 1997 roku w Bibliotece Suskiej odbywały się cykliczne spotkania dla dzieci. Bibliotekarka Halina Kapłan przygotowywała dla nich zabawy i konkursy z książką. Celem zajęć było m.in. zapoznanie młodych uczestników z różnymi formami przekazu, takimi jak książka, film i kasetą. Oprócz czytania bajek i wierszy, dzieci brały udział w zabawach ruchowych i konkursach. Odgrywały role bohaterów poznanych lektur, a za prawidłowe rozwiązywanie zagadek nagradzano je czerwonymi serduszkami. Podsumowanie dwutygodniowych spotkań odbyło się 11 lutego. Najmłodsze dzieci zostały uroczystie pasowane na czytelników biblioteki. Dzieci, które zebrały najwięcej serduszek, otrzymały kolorowe książeczki i pamiątkowe dyplomy. W każdy piątek o godzinie 16.00 w czytelni biblioteki odbywały się kolejne wieczory bajek i spotkania z książką⁶.

Suska biblioteka kojarzy się dzieciom nie tylko z bogatym księgozbiorem, z którego mogą korzystać, przygotowując się do lekcji czy też poszukując przygód swoich ulubionych bohaterów. Biblioteka bowiem oferuje najmłodszym dużo więcej⁷.

Przykładem tego była, m.in. organizacja ferii w 2006 roku, kiedy to dzieci uczestniczyły w warsztatach malarskich z Marią Grzyb, która ma już na swoim koncie kilka wystaw. W pomieszczeniach biblioteki zorganizowano także bal karnawałowy. Panie bibliotekarki przejęły rolę wodzirejów, a na salę balową przeznaczono czytelnię komputerową. Dzieci uczestniczyły także w konkursach, grach i zabawach. Najmłodszym czytelnikom towarzyszyli ich opiekunowie. Uczestnicy zabawy podczas balu recytowali wierszyki, śpiewali piosenki, nie tylko po polsku, ale także w obcych językach. Doskonała zabawa i pogodna atmosfera sprawiły, że jej uczestnicy nalegali, aby kolejny bal zorganizować w czerwcu z okazji ich święta. Bibliotekarki zgodziły się i ucieszyły, że ich pomysł spodobał się. Dodajmy, że podczas

⁶ *Kronika Miejskiej Biblioteki Publicznej w Suchej Beskidzkiej z lat 1985-2000*, Biblioteka Suska, s. 312.

⁷ EMA, *Inne oblicze biblioteki*, „Gazeta Krakowska” [dodatek lokalny], 2006, nr 49, s. 5.

wspomnianych ferii w czytelni komputerowej odbył się ponadto wernisaż wystawy rysunków Stanisławy Bartyzel⁸.

Odmienną formą aktywności Biblioteki Suskiej są corocznie organizowane spotkania z najmłodszymi z okazji Dnia Dziecka. Biblioteka przygotowuje wtedy zazwyczaj wiele atrakcji dla swoich najmłodszych czytelników. Przykładowo, kiedy 31 maja 2007 roku odwiedziły ją wraz z opiekunami dzieci z suskiego przedszkola to miały okazję nie tylko zwiedzić budynek biblioteki i przyjrzeć się pracy bibliotekarzy, ale także w miłej atmosferze wysłuchać czytanych przez bibliotekarkę Iwonę Jasińską bajek i opowieści. Najmłodsi brali udział także w grach i zabawach z książką - specjalnie dla nich przygotowanych. W tym dniu wręczono także nagrody książkowe i pamiątkowe dyplomy za udział w konkursie na najaktywniejszego czytelnika 2006 roku, a goszczące w bibliotece dzieci zostały uroczystie pasowane na czytelników oddziału dla dzieci. Podsumowano także IV edycję konkursu plastycznego dla dzieci i młodzieży pt. *Urzekło mnie moje miasto*. Laureatami byli zarówno uczniowie szkół podstawowych, jak i przedszkolaki. Otrzymali oni nagrody książkowe i pamiątkowe dyplomy. Prace konkursowe wyeksponowano na murach budynku Biblioteki Suskiej przy ulicy Piłsudskiego 23. Dzięki temu wystawę mogli podziwiać przechodnie i wszyscy odwiedzający bibliotekę⁹.

Odmiennie formy w swojej działalności biblioteka stosuje w okresie ferii zimowych. Przykładowo w 2009 roku Biblioteka Suska przygotowała dla najmłodszych czytelników karnawał w bibliotece - bal przebierańców. Dzieci przebrane w postaci z bajek bawiły się w rytm muzyki. Bibliotekarki przygotowały gry i zabawy dobrze znane dzieciom, np. stary niedźwiedź mocno śpi, mam chusteczkę haftowaną, idzie lisek kolo drogi. W przerwach prowadzący przygotowali dla uczestników balu mały poczęstunek: ciasteczko oraz soki i herbatę. Organizowane były także zajęcia plastyczne dla dzieci pod hasłem: *Sucha w białej szacie*. Dzieci świetnie sobie poradziły z rysunkami na temat swoich wizji zimy i nadchodzącej niedługo wiosny. Równie pogodne były poranki bajkowe, w trakcie których głośno były czytanie bajeczki dla najmłodszych. Uczestnicy porannego czytania bawili się również w mini teatrzyk kukiełkowy - same wymyślając fabułę bajki¹⁰.

⁸ Tamże, s. 5.

⁹ BS, *Dzień Dziecka w bibliotece*, „Ziemia Suska” 2007, nr 5, s. 14.

¹⁰ *Kronika Powiatowej i Miejskiej Biblioteki Publicznej w Suchoj Beskidzkiej z lat 2002-2010*, Biblioteka Suska, s. 327.

Dodajmy, że od września 2009 roku Biblioteka Suska realizowała wspólny projekt z przedszkolem *Bajkowe Ranczo*. Jego pomysł zrodził się z głębokiego przekonania o tym, że jeżeli we wczesnym dzieciństwie dziecko zaprzyjaźni się z książką, będzie po nią sięgać przez całe życie. Jak najwcześniejszy kontakt z literaturą jest jednym z kluczowych elementów osiągnięcia późniejszej dojrzałości czytelniczej i odgrywa niezwykle ważną rolę w rozwoju psychicznym dziecka. W krajach skandynawskich jednym z elementów, jakie otrzymuje każdy niemowlak w swojej wyprawce jest kolorowa książeczka i pierwsza w życiu karta czytelnicza, wysłana przez miejscową bibliotekę¹¹.

W Suchoj przez osiem miesięcy, raz w tygodniu, przedszkolaków odwiedzała bibliotekarka i za każdym razem przynosiła im coś nowego. Raz były to książki o zimie, o zwyczajach lub ulubionych bohaterach, a innym razem o tym, jak używać magicznych słów proszę, dziękuję i przepraszam. Uczestnicy spotkań z niecierpliwością oczekiwali cotygodniowych spotkań z książką i o ile na początku, zwłaszcza tym najmniejszym trzylatkom ciężko było usiedzieć w miejscu, to już po kilku magicznych podróżach w krainę książki, wszyscy z zapałem słuchali nowych opowieści, a po wspólnej lekturze bardzo poważnie zabierali głos w dyskusji. Zwieńczeniem projektu była wspólna zabawa w bibliotece. Dzieci przebrane w bajkowe kostiumy z nieukrywaną dumą obserwowały rodziców, którzy składali podpis na ich pierwszej w życiu karcie biblioteczej. Od tej chwili stawały się one pełnoprawnymi czytelnikami. Tego, jak korzystać z biblioteki i co oprócz książki mogą tu znaleźć, mogły nauczyć się także dzieci z Przedszkola Samorządowego Suchoj Beskidzkiej, w którym miłość do książki również pielęgnuje się od najmłodszych lat. Dzieci w atmosferze wesołej zabawy zapoznały się z księgozbiorem Biblioteki i poznały zasady korzystania z niego. Na zakończenie spotkania każde dziecko wybrało sobie kilka książeczek.

Z kolei w 2010 roku podczas ferii zimowych odbyły się warsztaty, na których uczestnicy mogli dowiedzieć się m.in. czy latający dywan rzeczywiście mógł latać, na czym polega zabawa w Fukuwarai lub w Al Saqlah. Zimowe spotkania z kulturami Bliskiego i Dalekiego Wschodu podzielono na dwie części. W pierwszym tygodniu uczestnicy przenieśli się do krainy arabskich baśni i legend, w drugim do kraju kwitnącej wiśni. Najważniejszy jednak element zajęć stanowiła książka. Dzieci mogły poznać legendy i baśnie arabskie i japońskie, ciekawostki z innych kultur oraz zobaczyć autentyczne japońskie książki i zakładki do książek. Podczas warsztatów plastycznych można było nauczyć się japońskiej i arabskiej kaligrafii, poznać

¹¹ BS, *Czego Jaś się nie nauczy...* „Ziemia Suska”, 2010, nr 5, s. 28.

sztukę origami i projektowania mehendi, a także zaprojektować własny latający dywan. Najwięcej radości uczestnikom zimowej podróży z książką sprawiły zabawy, w które na co dzień bawią się dzieci japońskie i arabskie. „Mimo, że wszyscy bawili się w nie po raz pierwszy okazało się, że i w Suchoj są mistrzowie w Fukuwarai, starej japońskiej zabawy, polegającej na przyczepianiu ust, oczu i nosa do namalowanej na planszy twarzy... oczywiście z zawiązanymi oczami”¹².

Jeszcze inne formy zabawowe organizowane były w czwartki 8, 15, 22, 29 lipca 2010 roku, w godzinach 10.00-12.30, kiedy to w Oddziale Dla Dzieci i Młodzieży Biblioteki Suskiej odbywały się zajęcia, w trakcie których dzieci przeobrażały się w drapieżne kocury, piękne księżniczki, odważnych wojowników, niezwykle psy i stawały się bohaterami przez siebie wymyślonymi. Tajemniczym wehikułem, który umożliwił tę zamianę był komiks pt. *Epidemia Potworów*. Utworzono go w dość nietypowy sposób - za pomocą fotograficznej obróbki graficznej, a następnie rysunku. Na początku każdy z uczestników musiał w kilku słowach przedstawić jaką postacią chciałby zostać. Następnie trzeba było wymyślić taką fabułę komiksu, aby mogli się w nim znaleźć wszyscy bohaterowie. Gdy już powstał scenariusz historii, nadszedł czas na odegranie poszczególnych scen przed obiektywem aparatu. Ten etap pracy nad komiksem sprawił uczestnikom zajęć najwięcej radości. W pogodnej atmosferze powstało ponad sto zdjęć, które później poddano komputerowej obróbce graficznej¹³. „Następnie po wydrukowaniu stron komiksu trzeba było za pomocą korektorów, cienkopisów, zakreślaczy przerobić Weroniki, Ole, Maćki, Bartki i inne dzieci w bohaterów wymyślonej historii. Na koniec wystarczyło dodać dialogi w dymkach”¹⁴.

W trzy kolejne soboty: 28 maja, 4 czerwca i 11 czerwca 2011 roku od godziny 16.00 w bibliotece odbywały się niezwykle spotkania w ramach projektu *Pociąg na wchód – czyli bliskie spotkania z kulturą arabską, indyjską i japońską*. Podczas trwania warsztatów prowadzonych przez specjalistów w danych dziedzinach, wszyscy uczestnicy mogli wyruszyć w niezapomnianą podróż pełną zapachów, kolorów i smaków orientu; poszerzyć swoją wiedzę i spojrzeć na kulturę wschodu z zupełnie nowej strony. Zajęcia były bezpłatne i mógł w nich

¹² BS, *Samurajskie miecze i latające dywany*, „Ziemia Suska” 2010, nr 2, s. 8.

¹³ BS, *Zabawy z komiksem*, „Ziemia Suska” 2010, nr 7-8, s. 22.

¹⁴ *Biblioteka Suska*, <http://www.bibliotekasuska.pl/wydarzenia.php?mode=p&id=6>, odczyt: 12.07.2011 r.

wzięć udział każdy zainteresowany. Harmonogram spotkań z cyklu *Pociąg na wschód* zawiera Tabela 2.

Tabela 2. Harmonogram spotkań z cyklu *Pociąg na wschód – czyli bliskie spotkania z kulturą arabską, indyjską i japońską* w 2011 roku.

Stacja: kultura arabska		Stacja: kultura indyjska		Stacja: kultura japońska	
Termin	Zajęcia	Termin	Zajęcia	Termin	Zajęcia
Sobota 28 maja, godz. 16.00	Pokaz i warsztaty tańca brzucha, Nauka kaligrafii arabskiej, Warsztaty plastyczne	Sobota 4 czerwca, godz. 16.00	Warsztaty jogi, Warsztaty kuchni Ajurwedycznej, Warsztaty plastyczne	Sobota 11 czerwca, godz. 16.00	Warsztaty kulinarne – sushi, Nauka kaligrafii japońskiej, Warsztaty plastyczne
godz. 19.00	Projekcja filmu „Przyjeżdża orkiestra”			godz. 19.00	Projekcja filmu „Ruchomy zamek Hauru”

Źródło: opracowanie własne.

Projekt *Pociąg na wschód...* realizowany był przez Bibliotekę w ramach programu *Młodzi menadżerowie kultury w bibliotekach* Towarzystwa Inicjatyw Twórczych "ę". Projekt sfinansowano ze środków Polsko-Amerykańskiej Fundacji Wolności w ramach Programu Rozwoju Bibliotek. Biblioteka Suska zakwalifikowała się do programu *Młodzi menadżerowie...* i otrzymała finansowe wsparcie na jego realizację. Głównym założeniem projektu było umożliwienie młodym ludziom zrealizowania swojego pierwszego projektu społeczno-kulturalnego przy wsparciu biblioteki. W listopadzie 2010 roku, w kilkudniowych warsztatach odbywających się w Warszawie wzięły udział dwie bibliotekarki: Katarzyna Chwałek i Justyna Janik oraz jako młody menedżer kultury, studentka Porównawczych Studiów Cywilizacji Uniwersytetu Jagiellońskiego w Krakowie, wolontariuszka Biblioteki Suskiej. Uczestnicy warsztatów dowiedzieli się, jak zrealizować swój pierwszy projekt, jak zdobyć pieniądze na działania, jak się promować i jak uzyskać partnerów. Spotkali się z twórcami, animatorami, menedżerami kultury i dziennikarzami. Bibliotekarze mieli okazję przygotować się do nowej roli coach'ów – przewodników. Zdobyli nowe umiejętności przydatne w pracy z młodzieżą przy wspólnych działaniach społeczno-kulturalnych¹⁵.

¹⁵ BS, *Podróż na wschód*, „Ziemia Suska”, 2011, nr 5, s. 10.

Pierwsze spotkanie z cyklu *Pociąg na wschód...* odbyło się 28 maja 2011 roku. W trakcie zajęć można było m.in. nauczyć się arabskiej kaligrafii, poznać tajniki tańca brzucha oraz własnoręcznie wykonać arabski amulet. Uczestnicy obejrzeni widowiskowy pokaz tańca brzucha w wykonaniu Karoliny Fiemy - mistrzyni Polski i finalistki mistrzostw świata Belly Dance, która podczas warsztatów uczyła tej trudnej sztuki i przybliżyła jej historię. Specjalistka od języka arabskiego, Natalia Bryłowska, uczyła uczestników warsztatów arabskiej kaligrafii. Można było także wysłuchać prelekcji Malwiny Jachimczak - absolwentki krakowskiej ASP, poświęconej kulturze krajów arabskich. Malwina Jachimczak poprowadziła również tego dnia warsztaty plastyczne. Na zakończenie spotkania wszyscy obejrzeni komedię z kręgu kultury arabskiej pt. *Przyjeżdża orkiestra*¹⁶.

Kolejne spotkanie odbyło się w sobotę 4 czerwca o godz. 16.00. Tym razem celem podróży były Indie. W programie znalazły się m.in. warsztaty jogi, nauka zdobienia tkanin metodą batików i warsztaty kuchni Ajurwedycznej. Uczestnicy projektu uczyli się techniki zdobienia tkanin - batiku, i mogli pod okiem Katarzyny Chwałek i Magdaleny Leśnikowskiej zaprojektować i wykonać swoją, niekoniecznie orientalną, batikową tkaninę. Monika Ptak - kulturoznawca, instruktor jogi, absolwentka Shivani Clinic działająca pod egidą Asho Institute w Indiach, prowadziła warsztaty kulinarne i warsztaty jogi. Przeprowadzono odpowiednią ankietę, tak aby każdy uczestnik zajęć mógł określić swoje indywidualne, właściwe dla niego menu.

Obserwując cały proces przyrządzania potraw i niezwykle zaangażowanie uczestników warsztatów trudno było oprzeć się wrażeniu, że nie ma bardziej integrującego działania niż wspólne gotowanie. Gotowanie uzupełnione stosowną wiedzą nie tylko na temat samej sztuki kulinarnej ale również kultury, z której ona pochodzi, zwłaszcza kiedy na ten temat można podyskutować, delektując się smakiem własnoręcznie przyrządzonych potraw¹⁷.

Zgodnie z indyjską filozofią, aby zachować równowagę, po posiłku wszystkie kalorie zostały spalone podczas wspólnych warsztatów jogi.

Ostatnie spotkanie z cyklu *Pociąg na wschód* odbyło się w sobotę 11 czerwca o godz. 16.00. Tym razem uczestnicy zajęć poznali kulturę Japonii. Wzięli udział m.in. w Kulinarynych Warsztatach Sushi, warsztatach origami i kaligrafii japońskiej. Na początku spotkania Justyna

¹⁶ Tamże, s. 7.

¹⁷ Biblioteka Suska, dz. cyt.

Janik - koordynatorka projektu, opowiedziała podróżującym o specyfice kultury japońskiej. Przeprowadziła także warsztaty kaligrafii japońskiej, na których przybliżyła uczestnikom dwa podstawowe alfabety Japonii. Każdy uczestnik warsztatów mógł spróbować napisać swój chiński znak zodiaku lub własne imię. Uczestnicy spotkania pod okiem Katarzyny Michalak stworzyli z kolorowych kartek ozdoby i biżuterię w technice origami - sztuki składania papieru pochodzącej z Chin. Można też było poznać ciekawostki z historii japońskiej sztuki kulinarnej, spróbować tradycyjnego sushi, które przygotowała Zofia Banaszek. Na zakończenie wszyscy obejrzeli film animowany pt. *Ruchomy zamek Hauru*¹⁸.

Dzięki spotkaniom w ramach projektu *Pociąg na wschód...* mieszkańcy Suchoj Beskidzkiej i okolic mogli poznać kulturę wschodu, poczuć magię Orientu, nie wyjeżdżając z Polski. Spotkania cieszyły się ogromnym zainteresowaniem. Zmieniły one bibliotekę w miejsce otwartych spotkań, gdzie każdy mógł w przyjacielskiej atmosferze zdobyć nowe umiejętności, wymienić się poglądami i doświadczeniami, zgodnie zresztą z przekonaniem, że

Współczesna biblioteka publiczna pełni nie tylko tradycyjnie przypisywane jej funkcje kojarzone bezpośrednio z książką, ale coraz częściej jest miejscem prezentacji twórczości, edukacji, doradztwa i rozwoju zainteresowań, czyli przyjaznym miejscem spotkań różnych osób. W dobie komputerów i Internetu bardzo ważne staje się pielęgnowanie i upowszechnianie form działalności księżnic, które umożliwiają bezpośredni kontakt człowieka z człowiekiem oraz wymianę wrażeń i poglądów [...] ¹⁹.

Biblioteka Suska otrzymała także dofinansowanie na realizację projektu *Zacznij się liczyć – edukacja ekonomiczna dla najmłodszych* w ogólnopolskim konkursie grantowym Akademii Rozwoju Filantropii w Polsce - *Aktywna Biblioteka*. Projekt składał się z warsztatów ekonomicznych, które miały przekazać dzieciom w formie zabawy m.in. wiedzę na temat oszczędzania, inwestowania i funkcjonowania banków, podstawowe zasady działania gospodarki rynkowej, a także ułatwić przyswojenie podstawowych pojęć ekonomicznych. Umiejętność podejmowania decyzji ekonomicznych i podstawowa wiedza o mechanizmach rynkowych jest niezbędna w dzisiejszych czasach. W Szwecji i Stanach Zjednoczonych zajęcia z ekonomii prowadzi się już w przedszkolu. Z bardziej skomplikowanymi działaniami matematycznymi dzieci jednak zaczynają sobie radzić około dziesiątego roku życia, dlatego

¹⁸ Tamże.

¹⁹ Tamże.

jest to najlepszy wiek do rozpoczęcia nauki zasad gospodarki rynkowej i ekonomii. W zajęciach wzięła udział grupa dziecięciolatków, uczniów kl. III Szkoły Podstawowej nr 2 w Suchej Beskidzkiej. W Bibliotece Suskiej pierwsze warsztaty w ramach projektu poświęcono historii pieniądza i wymianie barterowej. Uczestniczące w zajęciach dzieci przeprowadzały bezgotówkowe transakcje i negocjacje. Po zajęciach zwiedziły wystawę pt. *Historia pieniądza* w suskim Muzeum Miejskim²⁰.

Drugie spotkanie w bibliotece w ramach projektu odbyło się 16 marca 2011 roku. Uczniowie dowiedzieli się, w jaki sposób funkcjonuje rynek finansowy, poznali pojęcia popytu i podaży oraz spróbowali swoich sił uczestnicząc w aukcji - sprzedając i kupując produkty. Ostatnie spotkanie w ramach projektu odbyło się 16 czerwca 2011 roku. Dzieci otrzymały dyplomy Mistrza i Mistrzynie Ekonomii oraz niespodziankę - ilustrowaną książeczkę zawierającą wszystkie zagadnienia poruszane na zajęciach. Publikacja trafiła także do wszystkich szkół podstawowych oraz bibliotek w powiecie suskim. Dzieci mogły się uczyć ekonomii również dzięki specjalnym grom planszowym, które znajdowały się w bibliotece i świetlicy Szkoły Podstawowej nr 2 w Suchej Beskidzkiej. Przedsięwzięcie realizowane było ze środków otrzymanych od Fundacji Rozwoju Społeczeństwa Informacyjnego w ramach Programu Rozwoju Bibliotek Polsko-Amerykańskiej Fundacji Wolności²¹.

SPOTKANIA AUTORSKIE W BIBLIOTECE SUSKIEJ

Spotkania autorskie to niezwykle popularna forma kontaktu czytelnika z autorem. W Bibliotece Suskiej 24 sierpnia 2000 roku odbyło się spotkanie z pisarzem Stanisławem Rapiorem. Od 18 lat jest on wychowawcą w specjalnym ośrodku szkolno-wychowawczym dla dzieci niepełnosprawnych ruchowo w Policach. Pisze wiersze dla dzieci i dorosłych, teksty piosenek oraz utwory muzyczne. W trakcie spotkania można było kupić tomik wierszyków dla dzieci *Wszystkie barwy*. W spotkaniu autorskim uczestniczyły dzieci z Miejskiej Świetlicy Profilaktycznej w Suchej Beskidzkiej²².

Z kolei w 2010 roku zorganizowane został spotkanie z pisarką Martą Fox. Wzięło w nim udział ok. 200 młodych czytelników, co świadczyło o tym, że wśród współczesnej młodzieży zainteresowaniem cieszyć mogą się nie tylko koncerty gwiazd rocka, telewizja czy Internet, ale

²⁰ Tamże.

²¹ Tamże.

²² *Kronika Powiatowej i Miejskiej*, dz. cyt., s. 260.

także literatura. Zamkowa sala rycerska pękała w szwach, a data spotkania - piątek trzynastego okazała się szczęśliwa pod każdym względem. Marta Fox to jedna z najbardziej popularnych współczesnych autorek powieści dla młodzieży i dorosłych. Jej twórczość prozatorska dotyczy problemów dorastającej młodzieży i osadzona jest we współczesnych realiach, z jakimi stykają się dzisiejsze nastolatki. Nie unika ona w swoich utworach trudnych tematów, dotyczących dojrzewania i dlatego jest tak ceniona zarówno przez młodzież, jak również ich rodziców.

Na spotkaniu autorskim dominowała młodzież szkolna, do której w dużej mierze adresowane są książki M. Fox. Pisarka nie zapomniała o dojrzałych czytelnikach i kilka chwil poświęciła swojej książce *Święta Rito od rzeczy niemożliwych*, opartej na elementach autobiograficznych.

W czasie spotkania Marta Fox opowiadała o bohaterach swoich książek, inspiracjach, a także o swojej drodze życiowej spod znaku literatury. Autorka odczytała również fragmenty swoich najnowszych powieści tj. „Kaśka Podrywaczka” oraz „Paulina w orbicie kotów”, tym samym zachęcając zgromadzoną młodzież do sięgnięcia po wspomniane powieści, a jednocześnie mobilizując do większej aktywności czytelniczej²³.

W trakcie spotkania czytelnicy zadawali jej wiele pytań, dotyczących jej twórczości. W jej odpowiedziach można było wyczuć nutę dydaktyzmu. Powieściopisarka przez wiele lat pracowała jako nauczycielka, więc problemy współczesnej młodzieży nie są jej obce.

Ważne miejsce w pracy Biblioteki Suskiej zajmuje troska o zachowanie kultury i tradycji regionu, w którym przyszło jej funkcjonować. Przykładem tego było zorganizowanie 21 marca 2011 roku powitanie pierwszego dnia wiosny w rytmie pieśni ludowych. W tym celu przygotowano spotkanie z autorami książki *Tańce i pieśni dolańskie i laskie na Żywiecczyźnie* Janem Gąsiorkiem - folklorystą, działaczem i animatorem kultury, choreografem, instruktorem zespołów regionalnych oraz Marcinem Pokusą - muzykiem, wychowankiem Państwowej Szkoły Muzycznej w Żywcu w klasie skrzypiec, absolwentem Państwowego Liceum Muzycznego w Bielsku-Białej i Akademii Muzycznej im. Ignacego Paderewskiego w Poznaniu. Na co dzień Pokusa pracuje jako instruktor muzyki w Ognisku Twórczości Artystycznej w Milówce, prowadzonym przez braci Golców, jest także współtwórcą zespołu *Siewcy Lednicy*. Został laureatem nagrody *Eurotalent - 2004* przyznanej przez TVP SA. Goście,

²³ *Biblioteka Suska* [dok. elekt.] <http://bibliotekasuska.pl/wydarzenia.php?mode=p&id=9> [odczyt: 27.07.2011]

k którzy licznie przybyli na spotkanie z autorami książki, mogli dowiedzieć się, co zawiera ta publikacja i jak powstawała. Książka *Tańce i pieśni dolańskie i laskie...* stanowi imponujący zbiór, w którym opisanych zostało 60 tańców oraz zbiór ponad 950 pieśni z wschodniej i północnej części Żywiecczyzny. Wielkim walorem publikacji są zapisy nutowe zebranych utworów. Książka jest cennym źródłem informacji dla muzyków, folklorystów, etnografów, choreografów, naukowców i miłośników żywieckiego folkloru.²⁴ Materiał podzielono na trzy części. Pierwsza charakteryzuje region, druga opowiada o tańcach, a trzecia o pieśniach. Znajduje się tam ponadto wiele ilustracji zdjęciowych (m.in. figur tanecznych), nuty i teksty pieśni. Opisy tańców zawierają oprócz ich nazwy m.in. informacje dotyczące pochodzenie tańca, miejscowości, w których bywał tańczony, opis kroków, figur, podane jest tempo itp. Tańce podzielone zostały na następujące kategorie: tańce korowodowe, obrzędowe, zawodowe, chodzone, wirowe i wreszcie w cztery pary.

SPOTKANIA KLUBU MIŁOŚNIKÓW FANTASTYKI W BIBLIOTECE SUSKIEJ

Przy Bibliotece Suskiej od września 2010 roku działa Klub Miłośników Fantastyki. Jest to wspólne przedsięwzięcie biblioteki i Stowarzyszenia "Suski Klub Fantastyki". Klub ma na celu popularyzowanie szeroko rozumianej fantastyki i czytelnictwa. Spotkania uczestników klubu odbywają się zazwyczaj dwa razy w tygodniu. Działalność klubu obejmuje m.in konkursy literackie, turnieje gier, spotkania promujące, gry fabularne i strategiczne.

Organizacja tych spotkań ma różnorodny charakter. Przykładowo 14 lipca 2010 roku odbyła się pokazowa rozgrywka najstarszej i najpopularniejszej na świecie strategicznej gry bitewnej Warhammer Fantasy Battle. Na spotkanie przybyli nie tylko stratedzy z dużym doświadczeniem, ale także osoby, które z tematem zetknęły się po raz pierwszy.

Jak przekonywali suscy sympatycy Warhammera, a jest ich w naszym mieście całkiem sporo, gry bitewne to hobby, które rozwija nie tylko zmysł strategicznego planowania (ilością możliwych posunięć Warhammer przewyższa nawet szachy) ale także talenty plastyczne i modelarskie. Miniaturowe figurki trzeba bowiem samodzielnie pomalować a na całym świecie oprócz turniejów, podczas których

²⁴ BS, *Spotkanie z autorami książki „Tańce i pieśni dolańskie i laskie na Żywiecczyźnie”*, „Ziemia Suska”, 2011, nr 4, s. 28.

rozgrywa się bitwy odbywają się również konkursy na najlepiej pomalowane figurki²⁵.

Uczestnicy spotkania mogli też zapoznać się z grami fabularnymi, czyli czymś pomiędzy spektaklem teatralnym, a powstającą na żywo literaturą. Rozgrywki tego rodzaju toczą się według zasad opisanych w kilkuset stronicowych księgach, odbywają się bez użycia planszy i rekwizytów, a jedynym ograniczeniem jest wyobraźnia graczy²⁶.

W lutym 2011 roku w Bibliotece Suskiej ruszyły dwa nowe projekty realizowane w ramach Programu Grantowego Akademii Rozwoju Filantropii w Polsce-Aktywna Biblioteka - ze środków otrzymanych od Fundacji Rozwoju Społeczeństwa Informacyjnego w ramach Programu Rozwoju Bibliotek Polsko-Amerykańskiej Fundacji Wolności. Jednym z nich był zorganizowany razem z Suskim Klubem Fantastyki - projekt Fantastyczne Warsztaty Artystyczne. Odbywały się one równolegle w trzech obszarach. Osoby biorące udział w warsztatach gier strategicznych mogły poznać zasady gier bitewnych oraz planszowych. Każdy z uczestników mógł podczas trwania warsztatów spróbować swoich sił w rozgrywkach gier planszowych. Uczestnicy warsztatów gier fabularnych poznawali zasady rozgrywania sesji gier fabularnych, mogli korzystać z podręczników do gier RPG zakupionych w ramach tego projektu. Ciekawym elementem warsztatów była wspólna praca nad scenariuszem gry opartej na ludowych legendach regionu Podbabiogórza, obfitujących w takie postaci jak utopce, czarownice i inne zjawy. Osoby biorące udział w warsztatach modelarskich stworzyły od podstaw skrawek fantastycznego świata - makietę oraz figurki, które można było wykorzystać w grach. Zajęcia prowadzili klubowicze - wolontariusze wyspecjalizowani w danych dziedzinach oraz zaprzyjaźniony z Biblioteką Suską pisarz literatury fantastycznej Daniel Greps. Gry planszowe bitewne i fabularne rozwijają wyobraźnię, uczą logicznego myślenia, planowania i podejmowania decyzji, mają też bardzo ważne znaczenie społeczne gdyż pozwalają graczom wspólnie spędzać czas, nawiązywać nowe przyjaźnie, dzielić się pasją. Warsztaty modelarskie i plastyczne rozwijają zdolności plastyczne i manualne.²⁷

Duże zainteresowanie wśród dzieci, młodzieży i dorosłych Fantastycznymi Warsztatami Artystycznymi oraz trwające prace nad poszerzeniem formuły gry fabularnej nie tylko o lokalne

²⁵ *Biblioteka Suska* [dok. elektr.] <http://bibliotekasuska.pl/wydarzenia.php?mode=p&id=16> [odczyt: 01.02.2012]

²⁶ BS, *VIII edycja Powiatowego Konkursu Fotograficznego „Zabytki znane i nieznanne”*, „Ziemia Suska” 2011, nr 12, s. 25.

²⁷ BS, *Fantastyczne Warsztaty Artystyczne*, „Ziemia Suska” 2011, nr 2, s. 13.

legendy, ale również o realia historyczne regionu, sprawiły, że postanowiono przedłużyć termin ich trwania do 6 lipca 2011 roku.

W ramach projektu "Fantastyczne Warsztaty Artystyczne" w 2011 roku powstała gra fabularna *Cienie nad Skawą*, którą stworzyli: dyrektor Biblioteki Suskiej - Wojciech Gach, Tomasz Hajdyła - wolontariusz prowadzący warsztaty gier RPG, pisarz literatury fantasy Daniel Greps oraz uczestnicy projektu. Gra pozwala graczom przenieść się do XIX-wiecznej Suchej, małego galicyjskiego miasteczka, w którym legendy są wciąż żywe a prawda miesza się z fikcją.

Wierzmy, że dzięki naszej grze uda nam się przybliżyć młodym ludziom nie tylko wspaniałe legendy z naszego regionu, ale i bogatą historię naszego miasta. Oczywiście, należy pamiętać, aby przedstawioną w grze suską rzeczywistość, traktować należy z przymrużeniem oka, ponieważ zasadniczym celem gier fabularnych jest bowiem dobra zabawa²⁸.

Gra przeznaczona jest dla osób, które nigdy wcześniej nie zetknęły się z grami fabularnymi. Zasady i mechanika gry opracowano tak, aby rozgrywkę można było zacząć bez długiego studiowania instrukcji. Gra jest dostępna na stronie internetowej Biblioteki Suskiej²⁹.

Kończąc należy podkreślić, że badania prowadzone w zakresie prowadzonych przez Bibliotekę Suską zajęć, warsztatów i spotkań, wykazały bogactwo form i podejmowanych inicjatyw, czego przykładem było w latach 1989-2011 zorganizowanie owych 48 imprez dla dzieci, w ramach m.in. takich akcji jak „Ferie z książką”, „Wakacje z książką”, a także liczne bale karnawałowe, prelekcje, odczyty, wycieczki uczniów do biblioteki i wreszcie ponad 260 spotkań, na których bibliotekarze opowiadali i czytali dzieciom bajki. Dane te dodatkowo należy uzupełnić jeszcze o organizację 20 imprez słowno-muzycznych, 8 przedstawień teatryków kukielkowych, 4 wieczory poezji, 24 spotkania Klubu Miłośników Fantastyki, 6 spotkań autorskich oraz 50 spotkań i szkoleń warsztatowych. Wszystko to w znacznym stopniu było zasługą dyrekcji i zespołu pracowników Biblioteki, a także towarzyszącej jej pracy aury społecznego uznania, czego dowodem były realizowane w ramach różnych projektów programy, na które fundusze zdobywano m.in. ze środków Polsko-Amerykańskiej Fundacji Wolności w ramach Programu Rozwoju Bibliotek. W ostatecznym rozrachunku wszystko to zadecydowało o tym, że Biblioteka Suska znalazła się gronie finalistów ogólnopolskiego

²⁸ *Biblioteka Suska* [dok. elektr.] <http://bibliotekasuska.pl/cns.php> [odczyt: 01.02.2012]

²⁹ Tamże.

Programu Rozwoju Bibliotek i mogła skutecznie rozwijać oraz wzbogacać swoje formy działalności kulturalnej.